

Nr 281.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående biträdande av ackord med avseende å lån från statens utlåningsfonder m. m.; given Stockholms slott den 24 maj 1940.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 24 maj 1940.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler, efter gemensam beredning med cheferna för kommunikations-, ecklesiastik-, jordbruks- och handelsdepartementen samt t. f. chefen för socialdepartementet, statsrådet Bergquist, fråga om biträdande av ackord med avseende å lån från statens utlåningsfonder m. m. samt anför:

Kungl. Maj:t har av 1929 års riksdag (proposition nr 149, riksdagens skrivelse nr 97) erhållit bemyndigande att beträffande lån, som lämnats från statens under statskontorets förvaltning stående utlåningsfonder eller från någondera av jämtländska lappväsendets fond, Västerbottens lappfond eller Norrbottens lappfond eller från pensionsförsäkringsfonden i vad angår lån, som lämnats för ändamål, som avses i § 4 mom. 1 punkt 8 av reglementet angående förvaltningen av nämnda fond, efter prövning av omständigheterna i varje föreliggande fall biträda ackord i eller utom gäldenärs eller löf-

tesmans konkurs ävensom eljest vid gäldenärs eller löftesmans obestånd helt eller delvis eftergiva långgivarens rätt. Kungl. Maj:t äger ock att beträffande viss lånefond eller i särskilda fall uppdraga åt underordnad myndighet att besluta i sådan fråga (Svensk författningssamling 1929 nr 102). Sedermera har 1933 års riksdag (skrivelse nr 243) medgivit en utsträckning av nämnda bemyndigande sålunda, att betalningsansånd må meddelas även i fall, då dylikt ansånd ej påkallas av gäldenärs eller löftesmans iråkade obestånd, dock allenast där särskilt vägande skål därtill föranleda (Svensk författningssamling 1933 nr 424).

I skrivelse den 15 november 1939 med förslag i spörmål som sammanhänga med förstatligandet av egnahemsnämnderna har egnahemsstyrelsen — som utgått från att förvaltningen av vissa fonder skulle överflyttas från statskontoret till styrelsen — berört frågan om efterskänkande av och betalningsansånd för fordringar på grund av lån från ifrågavarande fonder.

Sedan statskontoret och riksräkenskapsverket i avgivna utlåanden yttrat sig i berörda fråga, har chefen för jordbruksdepartementet i propositionen nr 130 till innevarande års riksdag angående anslag till egnahemsverksamheten för budgetåret 1940/41 m. m. uttalat, att den sålunda behandlade frågan syntes böra bli föremål för övervägande i ett vidare sammanhang och därför lämpligen syntes böra få slutligt anmälas vid en senare tidpunkt.

I sådant syfte har Kungl. Maj:t anbefallt statskontoret att — efter samråd med vederbörande verk och myndigheter — avgiva förslag till den revidering av det genom omförmålde riksdagsbeslut givna bemyndigandet, som kunde föranledas av senare inträffade förändringar med avseende å statens utlåningsverksamhet samt av de erfarenheter, som vunnits vid bemyndigandets utnyttjande.

Statskontoret, som i ärendet samrått med kommerskollegium, pensionsstyrelsen, egnahemsstyrelsen, riksgäldskontoret och riksbankens direktion, har nu framlagt den anbefallda utredningen. I denna ingår en redogörelse angående Kungl. Maj:t av riksdagen givna befogenheter att eftergiva långgivarens rätt med avseende å lån från statens utlåningsfonder och fonden för låneunderstöd. Innehållet av denna redogörelse torde få återgivas i en vid statsrådsprotokollet fogad bilaga (*Bilaga*).

Härutöver har statskontoret i ärendet anfört följande:

Vad till en början angår de *förutsättningar* med avseende å gäldenärens ekonomiska ställning, under vilka Kungl. Maj:t må eftergiva kronans rätt, och den *omfattning*, i vilken sådant eftergivande må äga rum, får statskontoret uttala, att de av riksdagen härutinnan meddelade bestämmelserna enligt vad erfarenheten utvisat i stort sett varit ändamålsenliga. Enligt statskontorets mening föreligger alltså icke anledning att vidtaga ändring i dessa bestämmelser. Någon dylik ändring har ej heller ifrågasatts av de myndigheter, med vilka statskontoret i ärendet samrått.

Beträffande *tillämplighetsområdet* för ifrågavarande bemyndigande må framhållas, att följande statliga utlåningsfonder för närvarande icke omfattas av detsamma, nämligen statens bosättningslånefond och spannmålskreditfonden, vilka förvaltas av riksbanken, samt lånefonden för anskaffning av motorvagnar m. m. åt enskilda järnvägar, statens sekundärlånefond för

jordbrukare, statens lånefond för den mindre skeppsfarten och statens sekundärlånefond för rederinäringen, vilka samtliga fonder förvaltas av riksgäldskontoret. I fråga om statens bosättningslånefond äro dock särskilda bestämmelser meddelade angående rätt till efterskänkande av lån. Ej heller äger bemyndigandet tillämpning å arrendeegnahmefonden, då denna fond icke har karaktär av utlåningsfond.

Med hänsyn till arten av den låneverksamhet, som utövas genom de av riksgäldskontoret förvaltade utlåningsfonderna, finner statskontoret starka skäl föreligga att utvidga tillämpningsområdet för Kungl. Maj:ts ifrågasvarande befogenhet till att omfatta jämväl dessa fonder. Undantag synes dock böra göras för lånefonden för anskaffning av motorvagnar m. m. åt enskilda järnvägar. Hithörande frågor rörande från denna fond utlämnade lån torde nämligen i fortsättningen liksom hittills lämpligen böra underställas riksdagen. Det pågående förstatligandet av enskilda järnvägar gör ett dylikt förfaringssätt desto mer naturligt. Vad beträffar de av riksbanken förvaltade fonderna, finnes visserligen för dessas del för närvarande icke något behov av föreskrifter i ämnet, men ur praktisk synpunkt torde dock vara lämpligt, att berörda bestämmelser omfatta även de utlåningsfonder, som förvaltas av riksbanken.

Vid tiden för meddelandet av 1929 års bemyndigande funnos följande utlåningsfonder, vilka icke förvaltades av statskontoret, nämligen allmänna järnvägslånefonden, bibanelånefonden och allmänna byggnadslånefonden. De å dessa senare fonder redovisade lånen hava emellertid numera överförts till redovisning å fonden för låneunderstöd. Till denna fond ha vidare överförts å lånefonden för inköp av renar utestående lånefordringar ävensom vissa lån hänförliga till de under fonden för förslag till statsverket för budgetåren 1933/34 och 1934/35 anvisade anslagen till allmänna arbeten m. m. Dessa lånegrupper utgöras av »lån till anordnande av värmeanläggningar för vedeldning», »lån till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m.», »lån till främjande av enskild företagsamhet», »lån till kommunala beredskapsarbeten» och »lån till vissa åtgärder på skogshushållningens område». Såsom framgår av den bilagda redogörelsen har 1936 års riksdag (skrivelse nr 355) bemyndigat Kungl. Maj:t, att beträffande lånen ur anslagen till främjande av enskild företagsamhet efter prövning av omständigheterna i varje föreliggande fall biträda ackord i eller utom gäldenärs eller löftesmans konkurs ävensom eljest vid gäldenärs eller löftesmans obestånd helt eller delvis eftergiva långivarens rätt, med befogenhet för Kungl. Maj:t att uppdraga åt underordnad myndighet att besluta i sådan fråga. Under senare budgetår hava jämväl under fonden för låneunderstöd anvisats anslag för flera lånerörelser av i stort sett samma karaktär som de, vilka finansieras under statens utlåningsfonder. På sätt redogörelsen utvisar ha beträffande vissa av dessa lånegrupper särskilda bestämmelser givits i fråga om befogenhet att eftergiva långivarens rätt. Erinras må även, att under fonden för låneunderstöd för innevarande budgetår anvisats anslag å 2 miljoner kronor för utlämnande av lån för anskaffande av grästkörkar och å 15 miljoner kronor till lån för anordnande av skyddsrum. Vidare har Kungl. Maj:t i proposition (nr 130) till innevarande års riksdag hemställt, att riksdagen måtte å kapitalbudgeten under fonden för låneunderstöd till ackordslån och hjälplån till jordbrukare för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

I betraktande av att de lån, som nu redovisas eller komma att redovisas å fonden för låneunderstöd, i stort sett avse en lånerörelse av samma art som den, vilken bedrivs genom de statliga utlåningsfonderna, synes enligt statskontorets mening tillämplighetsområdet för de av 1929 och 1933 års riks-

dagar i förevarande avseende Kungl. Maj:t givna befogenheterna böra omfatta jämväl dessa lån. Dock synes undantag härvid böra göras för lån, som ursprungligen utlämnats från allmänna järnvägslånefonden, bibanelånefonden och allmänna byggnadslånefonden. Vad förstnämnda två fonder beträffar är nämligen att märka, att fråga om ändring i gällande lånevillkor och reglering av lånen hittills avgjorts efter framställning till riksdagen i varje särskilt fall. Någon ändring härutinnan synes icke böra ske, så mycket mindre som numera ett förstatligande av enskilda järnvägar kommer att genomföras. Anledning att frågå hittills tillämpat förfaringsätt beträffande lånen från allmänna byggnadslånefonden synes icke heller föreligga.

I anslutning till det anförda får statskontoret föreslå, att Kungl. Maj:t måtte utverka riksdagens medgivande till att de befogenheter, som med avseende å biträdande av ackord m. m. beträffande statens under statskontorets förvaltning stående utlåningsfonder m. fl. fonder lämnats Kungl. Maj:t genom beslut av 1929 och 1933 års riksdagar, må — i den mån icke annat föranledes av för viss låneverksamhet givna särskilda bestämmelser — utsträckas till att omfatta samtliga statliga utlåningsfonder med undantag av lånefonden för anskaffning av motorvagnar m. m. åt enskilda järnvägar ävensom till sådana under fonden för låneunderstöd redovisade lånefordringar, vilka hänföra sig till anslag, som avse viss lånerörelse, och där således läntagaren icke utsetts i samband med beviljandet av anslag för vederbörande låneverksamhet. Vad angår fonden för låneunderstöd synas emellertid — med hänsyn till lånens särskilda karaktär — böra undantagas de lån, som överförts till fonden från allmänna järnvägslånefonden, bibanelånefonden, och allmänna byggnadslånefonden.

I detta sammanhang vill statskontoret framhålla önskvärdheten av ett förtydligande av de i särskilda låneförfattningar förekommande bestämmelser om att fråga om avskrivning skall underställas Kungl. Maj:t. I praxis har ett dylikt stadgande ansetts innebära, att Kungl. Maj:t äger utan riksdagens hörande i vidare mån än som förutsattes i 1929 års bemyndigande eftergiva långgivarens rätt. Det synes böra övervägas att låta denna mening komma till klart uttryck i författningarna.

Enligt statskontorets mening föreligga icke tillräckliga skäl att överväga ett utvidgande av Kungl. Maj:ts nu ifrågavarande befogenheter till att omfatta även de under fonden för förslag eller å diversemedelstitlar redovisade lånegrupperna. För den händelse dylik befogenhet anses böra meddelas, torde frågan härom även i fortsättningen böra prövas särskilt för varje sådan låneverksamhet.

Såsom framgår av redogörelsen, har Kungl. Maj:t endast i enstaka fall använt sin befogenhet att uppdraga åt underordnad myndighet att besluta i förevarande frågor. Därest en utvidgning av tillämplighetsområdet för sagda bemyndigande kommer till stånd, vill statskontoret understryka vikten av att prövningen av hithörande ärenden stannar hos Kungl. Maj:t. Särskilt betydelsefullt lär detta få anses vara i frågor om eftergivande av kronans rätt annorledes än genom medgivande av betalningsanstånd. Överlåtelse av dylik befogenhet på underordnad myndighet torde, med hänsyn bland annat till angelägenheten av att enhetliga bedömningsgrunder komma till tillämpning, icke böra ske annat än då särskilt starka skäl tala därför.

Departements-
chefen.

Den av statskontoret verkställda utredningen torde utvisa, att behov av ändring i det av riksdagen Kungl. Maj:t givna bemyndigandet att träffa ackordsuppgörelse eller medgiva betalningsanstånd beträffande lån från sta-

tens utlåningsfonder m. m. i huvudsak påkallas endast i vad avser bemyndigandets tillämplighetsområde. Såvitt rör lån från statens utlåningsfonder är bemyndigandet nu begränsat till de av statskontoret förvaltade utlåningsfonderna. I enlighet med vad statskontoret föreslagit bör bemyndigandet utvidgas till att avse samtliga utlåningsfonder, med undantag för lånefonden för anskaffning av motorvagnar m. m. åt enskilda järnvägar. I bemyndigandet inbegripas därmed inom riksgäldskontorets förvaltning statens sekundärlånefond för jordbrukare, statens lånefond för den mindre skeppsfarten och statens sekundärlånefond för rederinäringen. Av praktiska skäl bör bemyndigandet även omfatta de utlåningsfonder som förvaltas av riksbanken; beträffande en av dessa fonder, statens bosättningslånefond, äro dock särskilda bestämmelser om efterskänkande av lån redan meddelade.

Bemyndigandet att träffa ackord och medgiva betalningsanstånd har vidare av statskontoret ansetts böra få tillämpning utöver den lånerörelse som hänför sig till statens utlåningsfonder, nämligen på vissa lån utlämnade från anslag som redovisas under fonden för låneunderstöd. Det karakteristiska för lån under denna fondrubrik är att låneunderstöden äro självavvecklande, vilket innebär att inflytande amorteringar icke stå till förfogande för nya lån utan skola återföras till riksgäldsfonden. Tidigare redovisades under fonden för låneunderstöd regelmässigt lån som utlämnats till individuell låntagare, vilken var känd vid tiden för låneanslagets anvisande; det ligger i sakens natur att låneunderstödet i så fall är självavvecklande. Särskilt under senare år ha emellertid till fonden för låneunderstöd hänförts vissa anslag, beträffande vilka nämnda förutsättning rörande låntagaren icke gäller utan där lånerörelsen i dylikt hänseende är likartad med den som bedrivs från en statens utlåningsfond. Anledningen till att anslagen uppförts under fonden för låneunderstöd har varit, att ändamålet avsett en engångsåtgärd, ofta av betydande omfattning, för vilken anslag kunna påkallas under flera år, men där lånen med hänsyn till ändamålet böra vara självavvecklande. Till redovisning under fonden för låneunderstöd ha i anslutning till denna tankegång jämväl överförts vissa lån, som förut utlämnats från statens utlåningsfonder. Exempel å denna form av låneunderstöd anföras av statskontoret. I den mån låneunderstöd äro på sätt nu utvecklats likartade med de lån som utlämnas från statens utlåningsfonder synes det principiellt riktigt att, på sätt statskontoret förordat, utvidga det av riksdagen givna bemyndigandet beträffande ackordsuppgörelse och medgivande av betalningsanstånd till att avse även dylika lån. Därvid böra dock av skäl, som anförts av statskontoret, undantagas lån som utlämnats från allmänna järnväglånefonden, bibanelånefonden och allmänna byggnadslånefonden.

I övrigt ifrågasätter jag icke någon ändring av tillämplighetsområdet för nämnda bemyndigande.

Beträffande de förutsättningar med avseende å gäldenärens ekonomiska ställning, under vilka Kungl. Maj:t må frånträda kronans rätt, och den

omfattning, i vilken sådant eftergivande må äga rum, torde de gällande bestämmelserna, uti vilka vid statskontorets utredning icke ifrågasatts någon ändring, böra bliva tillämpliga även på de lån till vilka bemyndigandet nu är avsett att utsträckas. Liksom för närvarande böra dessa bestämmelser även i fortsättningen gälla i den mån icke en befogenhet till låneeftergift av annan art i särskild ordning givits för viss lånerörelse. En sådan befogenhet kan vara utformad olika med hänsyn till de förhållanden vilka ansetts böra beaktas vid bedömandet av lånen. Understundom har i bestämmelserna om vederbörande lånerörelse stadgats, att fråga om avskrivning skall underställas Kungl. Maj:t, vilket ansetts innebära, att Kungl. Maj:t äger utan riksdagens hörande eftergiva långgivarens rätt i vidare mån än som förutsatts i 1929 års bemyndigande. Det kunde, såsom statskontoret framhållit, övervägas att låta denna praxis komma till klart uttryck i vederbörande författningar; tillfälle härtill kan föreligga i samband med andra eventuella ändringar i författningarna.

Ifrågavarande bemyndigande kan på grund av riksdagens beslut delegeras av Kungl. Maj:t till underordnad myndighet. Detta har hittills skett endast i enstaka fall. Även i fortsättningen torde ett sådant uppdrag endast undantagsvis böra ifrågakomma, i varje fall såvitt angår eftergift anorledes än genom medgivande av betalningsanstånd.

Den av statskontoret verkställda utredningen har såsom framgår av vad inledningsvis anförts aktualiserats av överflyttningen till egnahemsstyrelsen av förvaltningen av vissa egnahemsverksamheten avseende utlåningsfonder. Vad av mig här tillstyrkts innebär att det nu gällande bemyndigandet till ackordsuppgörelse och medgivande av betalningsanstånd blir bestående även efter sådan överflyttning. Med hänsyn till det betydande antal lån som ingår i egnahemslåneverksamheten torde Kungl. Maj:t av praktiska skäl, såsom egnahemsstyrelsen föreslagit, böra å styrelsen delegera sin genom ifrågavarande riksdagsbemyndigande givna befogenhet att medgiva betalningsanstånd. Egnahemsstyrelsens hemställan om rätt för styrelsen att beträffande viss lånefond eller i särskilda fall uppdraga åt egnahemsnämnd att besluta i sådan fråga kan jag däremot icke tillstyrka.

Om man sammanfattar det nu gällande bemyndigandet att träffa ackordsuppgörelse m. m. med de här förordade ändringarna skulle vid bifall till vad jag föreslagit riksdagens bemyndigande i nu förevarande avseende innebära följande:

1. Kungl. Maj:t må med avseende å de i punkt 2 angivna lånen, i den mån ej annat föränledes av för viss låneverksamhet meddelade särskilda bestämmelser, efter prövning av omständigheterna i varje föreliggande fall, biträda ackord i eller utom gäldenärs eller löftesmans konkurs ävensom eljest vid gäldenärs eller löftesmans obestånd helt eller delvis eftergiva långgivarens rätt, så ock, där särskilt vägande skäl därtill föränleda, medgiva betalningsanstånd även i fall då dylikt anstånd ej påkallas av gäldenärs eller löftesmans iråkade obestånd.

2. Sådan befogenhet som i punkt 1 sägs må tillkomma Kungl. Maj:t beträffande

a) lån från statens utlåningsfonder utom såvitt angår lån från lånefonden för anskaffning av motorvagnar m. m. åt enskilda järnvägar,

b) sådana under fonden för låneunderstöd redovisade lånefordringar, som hänföra sig till anslag för viss lånerörelse, dock ej ifråga om fordringar på grund av lån som utlämnats från allmänna järnväglånefonden, bibanelånefonden eller allmänna byggnadslånefonden,

c) lån från jämtländska lappväsendets fond, Västerbottens lappfond eller Norrbottens lappfond samt

d) lån från folkpensioneringsfonden lämnade för ändamål, som avses i § 4 mom. 1 punkt 8 i reglementet angående förvaltningen av nämnda fond.

3. Kungl. Maj:t må beträffande viss lånerörelse eller i särskilda fall, i den omfattning så prövas lämpligt, uppdraga åt underordnad myndighet eller, såvitt angår lån under riksgäldskontorets eller riksbankens förvaltning, åt riksgäldskontoret eller riksbanken att besluta i fråga som avses i punkt 1.

Under åberopande av vad sålunda anförts och under framhållande att proposition i ärendet torde jämlikt § 54 riksdagsordningen kunna avlåtas utan hinder av att den för propositioners avlämnande till riksdagen stadgade tiden gått till ända hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att biträda ackord och eljest eftergiva statens rätt med avseende å lån från statens utlåningsfonder m. m., allt i överensstämmelse med vad i det föregående tillstyrkts.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställer förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtast till riksdagen.

Ur protokollet:
Ossian Larsson.

Redogörelse

angående Kungl. Maj:t av riksdagen givna befogenheter att eftergiva långivarens rätt med avseende å lån från statens utlåningsfonder och fonden för låneunderstöd.

Statens utlåningsfonder.

Fonder förvaltade av statskontoret:

*Statens bostadslånefond.*¹

*Lånefonden för tjänstemannasamhället vid Mörby.*¹

*Lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer.*¹

*Lånefonden för bostadsbyggande i städer och stadliksnande samhällen.*¹

*Lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden.*¹ Kung. nr 464/1939 32 §. (Fråga om avskrivning av fordran på grund av utlämnat lån skall underställas Kungl. Maj:t.)

*Lånefonden för lantarbetarbostäder.*¹

*Vattenkraftslånefonden.*¹

*Luftfartslånefonden.*¹

*Statens lånefond för universitetsstudier.*¹ Kung. nr 290/1939 § 10 (Avlider låntagare, innan studielånen blivit till fullo återbetalda, bestämmer Kungl. Maj:t efter anmälan av vederbörande statsstipendienämnd, huru i varje särskilt fall med lånens indrivande skall förfaras.

Där särskilt ömmande omständigheter äro för handen, må den avlidnes dödsbodelägare på därom hos Kungl. Maj:t gjord framställning kunna helt eller delvis befrias från skyldighet att återbetala lånesumman.)

*Studielånefonden.*¹ Regl. nr 511/1919 § 10. (Dör låntagare, innan studielånen blivit till fullo återbetalda, bestämmer Kungl. Maj:t, huru i varje särskilt fall med lånens indrivande må förfaras.

Där särskilt ömmande omständigheter äro för handen, må den avlidnes stärbhusdelägare på därom hos Kungl. Maj:t gjord framställning kunna helt eller delvis befrias från skyldighet att återbetala lånesumman.)

*Lånefonden för inköp av ädla avelsston.*¹

*Lånefonden för inköp av avelshingstar av ardenerras.*¹

*Lånefonden för inköp av avelsston av nordsvensk ras.*¹

*Statens kaninavelslånefond.*¹

*Statens fjäderfållånefond.*¹

*Gödselvårdsållånefonden.*¹ Kung. nr 576/1918 (Riksdagen har medgivit, att Kungl. Maj:t årligen inom ramen av ett belopp av 10,000 kronor må av fondens medel anvisa såsom bidrag till hushållningssällskapen för täckande av för dem genom lånerörelsen uppkommande förluster ett be-

¹ Allmänt bemyndigande enligt riksdagens skrivelser nr 97/1929 och nr 243/1933.

lopp motsvarande för varje hushållningssällskap en procent av den ej till betalning förfallna kapitalskuld, vari sällskapet på grund av från fonden utbekomna statslån vid årets början häftat till staten.)

*Statens kalkbrukslånefond.*¹

*Statens fruktodlingslånefond.*¹

*Statens mejerilånefond.*¹

*Jordbrukets maskinlånefond:*¹ Kung. nr 401/1938 15 § (Lantbruksstyrelsen må, på framställning av hushållningssällskapet, under vissa förutsättningar bevilja låntagare bidrag till låns återbetalning, motsvarande en femtedel av lånets ursprungliga kapitalbelopp).

*Spannmålslagerhusfonden.*¹

*Statens slakterilånefond.*¹

*Kraftledningslånefonden.*¹

*Egnahemslånefonden:*¹ Kung. nr 173/1933 angående uppskov i vissa fall med erläggande av ränta och amortering å lån från egnahemslånefonden (viss uppdelning av förlustrisken å låneförmedlaren och staten).

*Jordförmedlingsfonden.*¹

Arrendeegnahemsfonden.

*Arrendelånefonden.*¹

*Arbetarsmäbrukslånefonden:*¹ Kung. nr 331/1933 6 § (viss uppdelning av förlustrisk å låneförmedlaren och staten).

*Västerbottens och Norrbottens nybygges- och bostadsförbättringslånefond.*¹

*Kolonisternas kreaturs- och redskapslånefond.*¹

*Statens avdikningslånefond:*¹ Kung. nr 178/1939 angående anstånd med erläggande av annuiteter å lån från odlingslånefonden och statens avdikningslånefond.

*Täckdikningslånefonden:*¹ Kung. nr 332/1920. (Riksdagen har för tiden från och med år 1921 medgivit, att, där å täckdikningslån, som från ifrågasvarande fond utlämnats av hushållningssällskap, uppkommit förlust, Kungl. Maj:t må äga att, på framställning av hushållningssällskapet och efter prövning av de i varje fall förekommande omständigheter, av fondens medel anvisa hushållningssällskapet gottgörelse för den lidna förlusten med skäligt belopp.)

*Allmänna nyodlingsfonden:*¹ Kung. nr 396/1925. (Riksdagen har medgivit *ej mindre* för tiden från och med år 1922 att, där å nyodlingslån, som utlämnats av hushållningssällskap eller landsting, uppkommit förlust, Kungl. Maj:t må äga att, på framställning av hushållningssällskapet eller landstinget och efter prövning av de i varje fall förekommande omständigheter, av fondens medel anvisa hushållningssällskapet eller landstinget gottgörelse för den lidna förlusten med skäligt belopp *än även* för tiden från och med den 1 juni 1925 att, där å betesförbättringslån, som utlämnats av hushållningssällskap, uppkommit förlust Kungl. Maj:t må äga att, på framställning av hushållningssällskapet och efter prövning av de i varje fall förekommande omständigheter, inom ramen av ett belopp av 5,000 kronor för budgetår av fondens medel anvisa hushållningssällskapet gottgörelse för den lidna förlusten med belopp, motsvarande för varje hushållningssällskap en procent av den ej till betalning förfallna kapitalskulden.)

*Norrländska nyodlingsfonden:*¹ Kung. nr 204/1926. (Riksdagen har medgivit *ej mindre* för tiden från och med år 1922 att, där å nyodlingslån, som utlämnats av hushållningssällskap eller landsting, uppkommit förlust, Kungl. Maj:t må äga att, på framställning av hushållningssällska-

¹ Allmänt bemyndigande enligt riksdagens skrivelser nr 97/1929 och nr 243/1933.

pet eller landstinget och efter prövning av de i varje fall förekommande omständigheter, av fondens medel anvisa hushållningssällskapet eller landstinget gottgörelse för den lidna förlusten med skäligt belopp *än även* för tiden från och med den 1 juli 1926, att, där å betesförbättringslån, som utlämnats av hushållningssällskap, uppkommit förlust, Kungl. Maj:t må äga att, på framställning av hushållningssällskapet och efter prövning av de i varje fall förekommande omständigheter, inom ramen av ett belopp av 5,000 kronor för budgetår av fondens medel anvisa hushållningssällskapet gottgörelse för den lidna förlusten med belopp, motsvarande för varje hushållningssällskap en procent av den ej till betalning förfallna kapitalskuld, vari sällskapet på grund av från fonden utbekomna statslån vid budgetårets början häftat till staten.)

*Fiskerilånefonden.*¹ Riksdagens skrivelse nr 274/1913. (Riksdagen har medgivit, att, där å låneunderstöd, som från fonden för fiskerinäringens befrämjande utlämnats av hushållningssällskap eller landsting uppkommit förlust, Kungl. Maj:t må på framställning av vederbörande hushållningssällskap eller landsting efter prövning av de i varje fall förekommande omständigheter äga att av nämnda fonds medel anvisa hushållningssällskapet eller landstinget gottgörelse för den lidna förlusten med skäligt belopp, vilket dock icke i något fall må överstiga hälften av nämnda förlust.)

*Statens fiskredskapslånefond.*¹

*Kommunskogslånefonden.*¹

*Virkesmätningsslånefonden.*¹

*Lånefonden för inköp av gasgeneratorer för motordrift.*¹

*Hemslöjsslånefonden.*¹

*Industrilånefonden.*¹

*Statens hantverkslånefond.*¹

*Rederilånefonden.*¹

Fonder förvaltade av riksgäldskontoret:

Lånefonden för anskaffning av motorvagnar m. m. åt enskilda järnvägar.

Statens sekundärlånefond för jordbrukare.

Statens lånefond för den mindre skeppsfarten.

Statens sekundärlånefond för rederinäringen.

Fonder förvaltade av riksbanken:

Statens bosättningslånefond: Kungl. nr 809/1937 16 §. (I fall, som avses i 14 §, så ock då eljest ingen eller ringa utsikt finnes, att lån kommer att återbetalas, kan Kungl. Maj:t på hemställan av riksbanken meddela beslut om avskrivning).

Spannmålskreditfonden.

Fonden för låneunderstöd.

Lån överförda från allmänna järnvägslånefonden.

Lån överförda från bibanelånefonden.

Lån överförda från allmänna byggnadslånefonden.

Ackordslån åt jordbrukare m. m.: Kungl. nr 277/1935 20 §. (Finner länsstyrelsen, att avskrivning av fordran på grund av utlämnat lån bör äga rum eller att säkerhet för lån bör eftergivnas, skall frågan därom underställas Kungl. Maj:t.)

¹ Allmänt bemyndigande enligt riksdagens skrivelser nr 97/1929 och nr 243/1933.

Låneunderstöd åt vissa egnahemsägare och låneunderstöd åt vissa egnahemsägare i Göteborgs och Bohus län: Kung. nr 347/1937 11 § (beträffande lån, som beviljats före den 1 juli 1937 kung. nr 353/1936). [Finner länsstyrelsen i annat fall än i 8 § andra stycket sägs, att avskrivning av fordran på grund av beviljat lån bör äga rum skall frågan därom underställas Kungl. Maj:t (ovannämnda bestämmelse i nr 353/1936 formulerad på samma sätt).]

Låneunderstöd åt vissa fastighetsägare i Kiruna och Malmberget.

Lån för inköp av renar.

Lån till anordnande av värmeanläggningar för vedeldning.

Lån till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m. Kung. nr 138/1934 7 §. (Låntagare, som under fem år fullgjort inbetalning av ränta och amortering kan av Kungl. Maj:t medgivnas befrielse från återbetalningsskyldighet beträffande högst femton procent av det lyftade lånebeloppet.)

Lån till främjande av enskild företagsamhet. Prop. nr 265/1936, riksdagens skrivelse nr 359. (Kungl. Maj:t har bemyndigats att beträffande lån ur anslagen till lån och subventioner till främjande av enskild företagsamhet efter prövning av omständigheterna i varje föreliggande fall biträda ackord i eller utom gäldenärs eller löftesmans konkurs, ävensom eljest vid gäldenärs eller löftesmans obestånd helt eller delvis eftergiva långivarens rätt, med befogenhet för Kungl. Maj:t att uppdraga åt underordnad myndighet att besluta i sådan fråga.)

Lån till kommunala beredskapsarbeten.

Lån till vissa enskilda anstalter för kirurgisk tuberkulos.

Lån till vissa åtgärder på skogshushållningens område.

Tertiärlån till viss bostadsbyggnadsverksamhet.

Lån för uppförande och förbättring av lantarbetarbostäder.

Lån för bostadsförbättringsverksamhet. Kung. nr 464/1939. (Fråga om avskrivning av fordran på grund av utlämnat bidrag eller lån skall underställas Kungl. Maj:t.)

Låneunderstöd för skuldsatta regummeringsföretag. Prop. nr 310/1939, riksdagens skrivelse nr 359. (Riksdagen har bemyndigat Kungl. Maj:t att beträffande lån ur förenämnda anslag efter prövning av omständigheterna i varje föreliggande fall biträda ackord i eller utom gäldenärs eller löftesmans konkurs ävensom eljest vid gäldenärs eller löftesmans obestånd helt eller delvis eftergiva långivarens rätt, med befogenhet för Kungl. Maj:t att uppdraga åt kommerskollegium att besluta i sådan fråga.) (Befogenheten delegerad å kommerskollegium enligt Kungl. Maj:ts beslut ¹⁵/₆ 1939.)

Lån för anskaffande av grästorksänläggningar.

Lån för anordnande av skyddsrum.

Kungl. Maj:t har i följande fall uppdragit åt nedannämnda myndigheter att besluta i förevarande frågor:

Statskontoret och egnahemsstyrelsen. Genom beslut den 23 april 1937 har Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens i skrivelser den 20 april 1929 och 27 maj 1933 — jfr svensk författningssamling 1929: 102 och 1933: 424 — givna bemyndigande, uppdragit åt statskontoret och egnahemsstyrelsen gemensamt att under i riksdagens skrivelse angivna förutsättningar medgiva betalningsansånd beträffande lån, bokförda å *lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden*, med skyl-

dighet för nämnda myndigheter, att, därest de stanna i olika meningar, underställa frågan Kungl. Maj:ts prövning.

Kommerskollegium. Genom beslut den 26 september 1930 har Kungl. Maj:t, med stöd av riksdagens i skrivelse den 20 april 1929 (nr 97) åt Kungl. Maj:t lämnade bemyndigande, uppdragit å kommerskollegium att beträffande lån, som lämnats från fonden för befrämjande av hantverk och därmed jämförlig industri (*hantverkslånefonden*), efter prövning av omständigheterna i varje föreliggande fall biträda ackord i eller utom gäldenärs eller löftesmans konkurs ävensom eljest vid gäldenärs eller löftesmans obestånd helt eller delvis eftergiva statsverkets rätt. (Kommerskollegium har dessutom genom Kungl. Maj:ts beslut den 15 juni 1939 bemyndigats att beträffande lån från det till *låneunderstöd för skuldsatta regummeringsföretag* å kapitalbudgeten för budgetåret 1939/40 under fonden för låneunderstöd anvisade reservationsanslaget av 600,000 kronor efter prövning av omständigheterna i varje föreliggande fall biträda ackord i eller utom gäldenärs eller löftesmans konkurs ävensom eljest vid gäldenärs eller löftesmans obestånd helt eller delvis eftergiva långivarens rätt.)
